עירין קדישין — מקץ

ויהי מקץ שנתיים ימים ופרעה חולם. ותרגומו והוה מסוף דהנה יש קץ הימים וקץ הימין כדאיתא (בדניאל יב) ואתה לך ותנוח ותעמוד לגורלך לקץ הימין. דהנה יש יראה תתאה ויראה עלאה, יראה תתאה נקרא יראת העונש. דהנה בן חכם אשר עיני שכל לו ויודע ומכיר מי אביו ממילא מפחד ממנו. אבל אם הוא נבער מדעת אזי אביו מוכרח להראות לו שבט מוסר. כן היא יראה עילאה מי שהיא מכיר בהקב"ה ויודע את רבונו ויראת העונש היא השער ליראה עילאה. אבל שם עדיין הרע גובר בתוקף כדכתיב (בראשית ד) לפתח חטאת רובץ, ובגלות אין נתגלה קץ הימין רק קץ הימים. ע"כ כתוב מקץ שנתיים ימים כי היה אז זמן הגלות ויהי לשון צער ולא נתגלה כ"א קץ הימים. ותרגום הוה מסוף דהיא סופא דכל דרגין. ופרעה חולם הבחי' עורף בתוקפא חולם הוא לשון (ישעיה לח) ותחלמינו והחייני. ואז בגלות ראה פרעה שבלים הטובות נבלעו בתוך השבלים הרעות, ופרות הטובות בתוך הרעות דהנה יש כ"ח עתים ע"ש ז' מידות ושבעה שבעה מוצקת וזה לעומת זה עשה אלהים הרי כ"ח. ובגלות המדות טובות נבלעות במדות הרעות, והנה יש אסור ומותר, איסור הוא רובו רע ומיעוט טוב וכתוב (נחמיה ט) ואתה מחיה את כולם. ובדבר איסור אין לרדת שם כדי לעשות הבירור פן ח"ו יפול הנופל ולא יוסיף לקום. ודבר המותר הוא רובו טוב ומיעוט רע. ובדבר הקודש הוא כולו טוב. והדבר המותר צריך אדם לרדת שמה ולהתאמץ שם להפריד הרע אשר בו לעשות כולו טוב. וזה קדש עצמך במותר לך. ובגלות נבלעות המדות ברעות ופרעה לא ידע כי גם שם יש הקב"ה כדכתיב ואתה מחיה את כולם, וכשבא יוסף אמר על שבע הפרות הטובות ושבע השבלים לטובות חלום אחד הוא כי עשה אחד וכו'. ה' יטע בלבבנו אהבתו ויראתו ויגלה לנו קץ הימין שנזכה לעבדו שכם אחד אכ"י:

פ"א סיפר, בפ' מקץ בא הרב הקדוש מאפטא לק"ק יאס ואמר בשבת תורה גדולה והיו שם אנשים המכונים בשם חב"ד ושחקו על התורה. וביום א' בבוקר כתבו את התורה של הרב ז"ל על החלונות בדרך בזיון, ואח"כ היה הרב זלה"ה אצל הרב הקדוש מבארדיטשוב וסיפר לו את אשר עשו לו האנשים הללו מחמת שהרב מבארדיטשוב היה מחותנו של הרב הקדוש מוה"ר זלמן זלה"ה מלאדי אף שהרב מוהר"ז היה עומד לפני הרב מבארדיטשוב כעבדא קמא מארי אעפ"כ היה קירוב לבבות ביניהם. ולכך היה הרב מאפטא שואל להרב מבא"ד מה אמרתי בתורה הלז שיהיה כ"כ בוש' בשחקם וכו' כך סיפר המעשה. ואח"ז פתח ואמר בזה"ל בכל דור ודור יש אנשים המהרהרים אחר הצדיק והביטו אחרי משה. הרב מאפטא בדורו היה בחי' משה. ואח"ז פתח ואמר יש שני מיני עבדות יש. עובד השי"ת בתורה ותפלה ועבודה. ויש שעובד השי"ת מתוך אכילה ושתיה ושאר תענוגי עולם. ועל העבודה הזאת יש אנשים המהרהרים אחריו. ולמה ברא הקב"ה צדיק כזה לעבוד השי"ת בדרך ה. זהו מחמת שרוב העולם נכשלים נתפסים בתאוות עוה"ז ותענוגיו לזאת שהצדיקים עובדים השי"ת בכל הדברים האלו אזי מעלים כל העולם אשר נתפסים נכשלים בזה וכו'. והנה שני מיני עבדות האלו נקראים בשם עלמא דאתגליא עלמא דאתכסיא והם בחינות לאה ורחל. היינו בחינת רחל עלמא דאתגליא הוא אשר עבודתו בפשטות בתו"ת וכו'. ובחי' לאה עלמא דאתכסיא הוא העובד את השי"ת מתוך אכילה ושתיה וכו'. ולזה הצדיק מחמת שהוא מעלמא דאתכסיא מגלין לו כל המסטורין וכל הסודות. ולכך היו צדיקים שהיו אומרים זמן הקץ אבל באמת לא היו יודעים. אבל אלו שידעו לא היו מגלין וכו'. וזה היה ענין בחינת יוסף הצדיק שהיה מסלסל בשערו והיה עובד את השי"ת מתוך תענוגי עוה"ז. ולכך נקרא צפנת פענח ותרגומו דמיטמרין גליין ליה כי להצדיק הלז מגלין כל המסטורין. ולכך בזה הצדיק יש אנשים המהרהרים כי אינם משגיחים דרכיו בעבודת השי"ת. ולכך כתוב (בראשית כט) ועיני לאה רכות והתרגום מתרגם יאי כי אף שנראה שהם רכות באמת היו יפות מאוד מאוד וד"ל. וכך אמר אדוני אבי ז"ל כי

העיקר הצדיק הוא זה שעובד בבחינת עלמא דאתכסיא ואמר שלהעלות נשמות ולהוריד נשמות אין יכול רק הצדיק הלז והסימן שרחל היתה עקרת הבית ואעפ"כ רוב שבטי ישראל יצאו מלאה:

ואח"כ סיבב מעיין לענין באותו ענין ושאל מה זה שאמרו בגמרא כי כשיבא זמן הגאולה ילך הקב"ה לאברהם ויאמר בניך חטאו ויאמר ימחו על קידוש שמך וגם ליעקב. כשבא ליצחק אמר פלגא עלי וכו'. ולכאורה יפלא אשר אברהם ויעקב שהם מדות החסד והרחמים לא ילמדו זכות על ישראל ויצחק שהוא מדת הדין ממנו תצמח הישועה. אך הענין היא כי בזה שמקבלין ישראל עליהם מדה"ד והיסורים באהבה. מזה תצמח הישועה ובזכות זה יהיו נגאלין. וזהו פחד יצחק משפטינו האירה פי' מה שיהיו ישראל מקבלין פחד יצחק באהבה וזה יהיה לזכות ולמליצה בעד כלל ישראל שיהיו נגאלין במהרה בימינו אמן סלה:

סליק

פתח ואמר יש ג' כתרים, כתר תורה וכתר כהונה וכתר מלכות.ולעומת הג' כתרים הנ"ל יש שלשה בחי' נפש רוח ונשמה. האיש הזוכה לשלשה בחי' הנ"ל זוכה להשלשה כתרים הנ"ל. ומי שהוא פוגם בהשלשה בחינות פוגם ג"כ בהשלשה כתרים. והאיש הזוכה לנשמה שהוא השער הגדול שבשלשה שערים הנ"ל נקרא איש אמת וצריך האיש ההיא להיות כמו שאמר הכתוב (שמות טו) ה' איש מלחמה ה' שמו. שהאיש מלחמה שזוכה לנשמה שהיא הצדיק יסו"ע צריך להיות כה' כמו שה' הוא בכל מקום טומאה ובכל מקום קליפה ואעפ"כ ה' שמו ואינו נופל ממדרגתו כלל, ככה האיש מלחמה אף שהוא בכל מקום קליפה לא יפול ממדריגות כלל, אך איך יכולים לבוא לידי זה. הוא ע"י תיקון חטא אדה"ר כי מי שמתקן חטא אדה"ר הוא זוכה להג' שערים הנ"ל. וידוע כי יש הבית ועלייה הנפש נקרא בית והנשמה נקרא עלייה, ע"כ מי שמתקן חטא אדה"ר וזוכה לנר"ן נקרא איש וביתו באו. איש נקרא מצד הנשמה כנ"ל. וביתו מצד הנפש. וידוע כי סוד הגלות הוא כדי לברר הניצוצות מהמקום שגלו שם. וא"א לברר ניצוצות אלא אותם אנשים שמתקנים חטא אדה"ר. גם ידוע כי מצרים נקרא מקום טומאה וקליפה ביותר. ע"כ היה צריך יעקב ששופריה מעין אדה"ר ובודאי תיקן חטא אדה"ר לבוא לשם. גם בניו אשר באו עמו לשם ג"כ היה להם נר"נ. ולכך כתוב ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו באו. כי היה להם נר"ן:

מאוד נתפלא על הדורות הללו שמשבחין את המפורסמים שבדור עם הרבה מופתים. והקשה הלא מי גדול לנו מאליהו ז"ל שנאמר עליו (בתנ"ך) ז' או ח' מופתים ועל אלישע ז"ל פי שנים. וכעת הם משבחים חמשה עשר מופתים בכל יום. ובאמת צריך ליזהר שלא לבקש מופת רק מצדיק גדול מאוד מאחד מבני עלייה שיכול להמשיך המבוקש על האדם ושלא יתקלקל במקום אחר. כי ח"ו כאשר ממשיכין על האדם איזה דבר יוכל להתהוות איזה חסרון בענין אחר. וזהו שנאמר מי שם פה לאדם או מי ישים אלם הלא אנכי ה'. והקשה מה ענין שימה אצל אלם כי היא ענין העדר שאין לו פה לדבר. ואיך שייך אצל אלם לשון שימה. רק ענין היא כי התורה היא השלימות והיה הקב"ה רוצה ליתן התורה לישראל ג"כ ע"י אדם השלם באמת.ורק שבאמת אין שלימות גמור בעולם בלתי לה' לבדו מחמת שהיא ה' ולא אחר. ולכך נולד משה ע"ה בשלימות גמור בלי שום חסרון ורק שהוצרך הקב"ה לעשות לו איזה חסרון כדי שלא יהיה שלם כ"א להקב"ה בלבד. אבל באמת היה מרע"ה שלם בלי חסרון כלל כמו שראוי למי שנתנה תורה על ידו. ורק שעשה לו הקב"ה זה החסרון כדי שלא יהיה שלם בלתי לה' לבדו. וזה השימה אצל אלם. וזהו או מי ישים אלם פי' שהכח אינה בשלימות גמור רק שאנכי שמתיך לאלם כי הלא אנכי ה' ואני שלם ואין אחר שלם. וסיים ולכך כשבא לפעמים אחד עם חסרון להצדיק לבקש עליו מהש"י וכשהצדיק אינו יודע שורש האיש. שלפעמים יכול להיות שהשי"ת בכיון ברא אותו עם חסרון שלו. וכשמבקש עליו רחמים הוא מבקש נגד רצון הבורא ב"ה:

סליק